

Sygn. akt VI U 1081/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekretarka Katarzyna Słaba

po rozpoznaniu w dniu 1 września 2015 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: W. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 12 marca 2015r., znak KPU – (...) i z dnia 24 marca 2015r., znak: (...)

w sprawie: W. K.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o wysokość świadczenia

1) zmienia zaskarżoną decyzję z 12 marca 2015r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego ubezpieczonej w ten sposób, że ustala jego wartość na dzień 1 stycznia 1999r. na kwotę 141.085,45 (sto czterdzieści jeden tysięcy osiemdziesiąt pięć 00/45) złotych,

2) zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 24 marca 2015r. o przyznaniu emerytury w ten sposób, że do podstawy obliczenia emerytury ubezpieczonej przyjmuje kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999r. w kwocie 141.085,45 (sto czterdzieści jeden tysięcy osiemdziesiąt pięć 00/45) złotych.

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 12.03.2015 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego (...) -Oddział w B. dokonał korekty wcześniej ustalonego (w decyzji z dnia 5.07.2002 r.) kapitału początkowego ubezpieczonej W. K. na dzień 1.01.1999 r. i ustalił go na kwotę 139 695,60 zł.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od tej decyzji powołując się na fakt, że w obecnym brzmieniu art.114 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS działanie organu rentowego było nieuprawnione.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wyjaśnił, że przyczyną wydania decyzji z dnia 12.03.2015r. była konieczność korekty wcześniejszego błędu organu polegającego na podwójnym zaliczeniu do kapitału początkowego ubezpieczonej wartości świadectw rekompensacyjnych za lata 1991 i 1992.

Zaskarżoną decyzją z dnia 24.03.2015r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia (...).r., przyjmując do jej wyliczenia zwaloryzowany kapitał początkowy ustalony decyzją z dnia 12.03.2015 r.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona wniosła o jej zmianę i przyjęcie do ustalenia wysokości emerytury wartości kapitału początkowego z decyzji z dnia 5.07.2002 r. t.j. w kwocie 141 085,45 zł.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na błędne doliczenie w pierwotnej decyzji o naliczeniu kapitału początkowego w podwójny sposób kwoty świadectw rekompensacyjnych otrzymanych przez ubezpieczoną za lata 1991/1992.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje :

W decyzji z dnia 5.07.2002 r. organ rentowy ustalił wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej W. K. na dzień 1.01.1999 r. na kwotę 141 085,45 zł. Decyzją z dnia 12.03.2015 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego (...) - Oddział w B. dokonał korekty wcześniej ustalonego kapitału początkowego ubezpieczonej na dzień 1.01.1999 r. i ustalił go na kwotę 139 695,60 zł. Korekta wywołana została faktem, że przy ustaleniu wysokości kapitału początkowego organ rentowy dopuścił się błędu polegającego na podwójnym zaliczeniu wartości świadectw rekompensacyjnych otrzymanych przez ubezpieczoną za lata 1991/1992.

Decyzją z dnia 24.03.2015 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia(...)r., przyjmując do jej wyliczenia zwaloryzowany kapitał początkowy ustalony decyzją z dnia 12.03.2015 r. na kwotę 139 695,60 zł.

dowód: decyzje w aktach rentowych, wyjaśnienia ZUS k.16

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny, niesporny między stronami, na podstawie dokumentów w aktach rentowych, których prawdziwości strony nie kwestionowały.

W myśl art.114ust 1 ustawy o emeryturach z FUS w brzmieniu obowiązującym do 8.03.2012 r. prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Uwzględniając prawidłową interpretację art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, zapoczątkowaną uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2003 r. w sprawie III UZP 5/03, publik. LEX nr 78493, w orzecznictwie sądowym uznawano, że przepis ten nie obejmuje takich sytuacji, w których błędne ustalenie przez organ rentowy prawa do świadczenia lub jego wysokości nastąpiło z przyczyn leżących wyłącznie po stronie tego organu.

Powyzsze stanowisko znalazło oparcie również w treści wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2010 r. w sprawie III UK 94/09, publik. LEX nr 621346, w uzasadnieniu którego Sąd ten wskazał m.in., że przypadku, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone niezasadnie, ale nastąpiło to z przyczyn leżących wyłącznie po stronie organu rentowego lub innych podmiotów wykonujących funkcje publiczne, a ingerencja wiązałaby się z istotnymi, negatywnymi skutkami dla ubezpieczonego, w szczególności gdy jest wysoce prawdopodobne, iż ubezpieczony nie mógłby przystosować się do zmienionych okoliczności z uwagi na wiek, stan zdrowia lub sytuację rodzinną, należy uznać, że nowe dowody lub okoliczności nie miały wpływu na prawo do świadczenia i podmówić uchylenia wcześniejszej decyzji.

Wobec utraty przez art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej roli narzędzia umożliwiającego organom rentowym ponowną ocenę stanu faktycznego określającego warunki przyznania prawa do świadczeń i możliwość naprawienia własnych, niespodowodanych działaniem ubezpieczonych, błędów polegających na ustaleniu prawa do świadczeń lub ich wysokości bez podstawy faktycznej, ustawodawca na mocy art. 1 pkt 25 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264) w art. 114 ustawy emerytalnej dodał po ust. 1 ust. 1 lit. a w brzmieniu "1a. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji okaże się, że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości".

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie K 5/11 Trybunał Konstytucyjny orzekł jednak, że art. 114 ust. 1 lit. a ustawy emerytalnej jest niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 oraz z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP.

Trybunał Konstytucyjny wykluczył możliwość traktowania art. 114 ust. 1 lit. a ustawy emerytalnej jako instrumentu ponownego ustalenia uprawnień do świadczenia albo ich wysokości, przyjmując, że jeżeli w trybie ponownej oceny uprawnień ujawniony zostanie błąd organu rentowego co do faktów, niezawiniony przez świadczeniobiorcę, realizacja leżącego u podstaw ustanowienia tego przepisu celu przywrócenia stanu zgodnego z prawem stanowi nieproporcjonalną ingerencję w prawo do zabezpieczenia społecznego, naruszającą zaufanie obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa.

W konsekwencji po ogłoszeniu w dniu 8 marca 2012 r. wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie K 5/11 (Dz. U. z 2012 r. poz. 251) z polskiego porządku prawnego usunięta została podstawa prawna ponownego rozpoznania z urzędu uprawnień i wstrzymania wypłaty świadczeń nienależnych, lecz przyznanych wskutek niewywołanego przez świadczeniobiorcę błędu organu rentowego (por. postanowienie SN z dnia 15 stycznia 2013 r. w sprawie III UZP 5/12, publik. LEX nr 1400099).

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 czerwca 2014 r. (III AUa 1791/13LEX nr 1488591) wypowiedziano pogląd, że artykuł 114 ust. 1 u.e.r.f.u.s. nie obejmuje takich sytuacji, w których błędne ustalenie przez organ rentowy prawa do świadczenia lub jego wysokości nastąpiło z przyczyn leżących wyłącznie po stronie tego organu.

Podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia z dnia 11 czerwca 2014 r. (III AUa 30/14LEX nr 1489155) stwierdzając, że ponowna ocena dowodów i stwierdzonych w nich okoliczności, nie stanowi podstawy do wznowienia postępowania w trybie art. 114 ust. 1 u.e.r.f.u.s. We wcześniejszym postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 15.01.2013 r. Sąd ten uznał, że postępowanie w sprawie o świadczenia emerytalno-rentowe "wznowione" z urzędu w trybie art. 114 ust. 1 u.e.r.f.u.s. powinno być następstwem uzyskania przez organ rentowy nowych dowodów lub ujawnienia nowych okoliczności. Nie powinno natomiast służyć pozyskaniu takich dowodów (ujawnieniu okoliczności). Jeżeli więc w sprawie nie pojawią się takie nowe dowody lub nie ujawnią się nowe okoliczności, nie jest dopuszczalne wszczęcie postępowania na tej podstawie. W uzasadnieniu tego orzeczenia podkreślono, odwołując się do wcześniejszej uchwały z dnia 5 czerwca 2003 r., III UZP 5/03, że postępowanie w sprawie o świadczenia emerytalno-rentowe "wznowione" z urzędu w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych powinno być następstwem uzyskania przez organ rentowy nowych dowodów lub ujawnienia nowych okoliczności. Nie powinno natomiast służyć pozyskaniu takich dowodów (ujawnieniu okoliczności). Jeżeli więc w sprawie nie pojawią się takie nowe dowody lub nie ujawnią się nowe okoliczności, nie jest dopuszczalne wszczęcie postępowania na tej podstawie. Odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku o emeryturę lub rentę przeprowadzona przez organ rentowy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczenie, nie jest okolicznością uzasadniającą wszczęcie z urzędu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń.

Sąd Okręgowy, podkreślając przyjętą jednoznaczną wykładnię art.114 ust.1 ustawy emerytalnej w cytowanym orzecznictwie sądowym, uznał więc, że dokonanie korekty wysokości kapitału początkowego przez organ rentowy w decyzji z dnia 12.03.2015 r. i w konsekwencji wyliczenie wysokości emerytury ubezpieczonej w decyzji z dnia 24.03.2015 r. było wadliwe, bowiem organ rentowy usiłował skorygować popełniony przez siebie błąd w obliczeniu wysokości kapitału początkowego ubezpieczonej w oparciu o dokumenty zgromadzone w jej aktach rentowych i będące przez cały czas w posiadaniu organu rentowego. Nie zostały przedłożone w sprawie żadne nowe dowody ani okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które uzasadniałyby zastosowanie w sprawie art.114 ust.1 ustawy emerytalnej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.

SSO Ewa Milczarek